

ธนาคารแห่งประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจสถาบันการเงิน
เลขที่ ๒๒๒๒๒๒๒๒

ฉบับที่ 28/2541

เรื่อง ผลการดำเนินงานพัฒนาระบบการชำระเงินของไทย

เนื่องในโอกาสครบรอบ 3 ปี ของการเปิดให้บริการระบบบาทเน็ต ธนาคารจึงใคร่ขอแถลงผลการดำเนินงานพัฒนาระบบการชำระเงินในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาและแนวโน้มของการพัฒนา ดังนี้

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เริ่มการพัฒนาระบบการชำระเงินตั้งแต่ปี 2535 โดยมีโครงการพัฒนาระบบการชำระเงิน 3 ระบบ อันได้แก่ ระบบการโอนเงินรายใหญ่ทางอิเล็กทรอนิกส์ (BAHTNET) ระบบการหักบัญชีเช็คทางอิเล็กทรอนิกส์ (ECS) และระบบการโอนเงินรายย่อยระหว่างธนาคาร (Media Clearing) ทั้งนี้เพื่อให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่จะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยได้นำเทคโนโลยีด้านการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระบบการชำระเงิน และลดบทบาทของสื่อที่เป็นตราสารและเงินสดลงจากเดิมที่สูงถึงร้อยละ 70-80 ของการชำระเงินทั้งระบบ และลดปัญหาการจัดการเกี่ยวกับเช็คที่มีปริมาณสูงขึ้นทุกขณะ จนไม่อาจที่จะดำเนินการเรียกเก็บได้ภายในวันเดียว ทั้งนี้เพื่อลดต้นทุนของการจัดการเกี่ยวกับเงินสดและเช็ค และทำให้การหมุนเวียนของเงินในระบบเป็นไปได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น

ระบบแรกที่ได้รับการพัฒนาจนสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้แก่ระบบบาทเน็ต ซึ่งเปิดให้บริการครั้งแรกในวันที่ 24 พฤษภาคม 2538 ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศทางการเงินที่ก้าวหน้าและทันสมัย สถาบันการเงินหลักของประเทศ อันได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ สามารถโอนเงินระหว่างกันและโอนเงินให้ลูกค้าผ่านระบบบาทเน็ตได้สะดวกรวดเร็ว และมีผลสมบูรณ์ทันที เมื่อเริ่มเปิดดำเนินการมีสมาชิกจำนวน 33 ราย และมีมูลค่าการโอนเงินในช่วง 3 เดือนแรก เฉลี่ยประมาณวันละ 7-8 พันล้านบาท จนถึงปัจจุบันมีสมาชิก 84 รายและมีธุรกรรมในการโอนเงินในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาสูงถึง วันละ 5-6 หมื่นล้านบาท

ประสิทธิภาพของระบบบาทเนตได้รับการไว้วางใจจากผู้ให้บริการซึ่งแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ การโอนเงินระหว่างสถาบันการเงิน ซึ่งมีมูลค่าเฉลี่ยค่อนข้างคงที่ ประมาณวันละ 4-5 หมื่นล้านบาท และการโอนเงินของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ ที่สามารถโอนเงินกันได้ทั่วประเทศ โดยมีอัตราเพิ่มอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณวันละ 6-7 พันล้านบาท สถาบันการเงินลูกค้าและประชาชนที่ใช้ระบบจะได้รับประโยชน์จากความสะดวกรวดเร็ว ปลอดภัย ประหยัด ซึ่งระบบยังสามารถรองรับความต้องการของประชาชนที่จะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต นอกจากนี้ธนาคารมีโครงการที่จะปรับปรุงระบบบาทเนตให้สมาชิกสามารถ โอนกรรมสิทธิ์และชำระราคาหลักทรัพย์ภาครัฐบาลให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงจากการส่งมอบและชำระราคา ซึ่งคาดว่าจะสามารถให้บริการได้ในปี 2543

จากการพัฒนาระบบการชำระเงินดังกล่าวข้างต้น ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดังนี้

1. ประโยชน์ต่อประชาชนและลูกค้าธนาคารพาณิชย์ คือการชำระเงินที่ธนาคารพัฒนาขึ้นจะให้ความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย จึงสามารถลดการถือครองเงินสดหรือการขนย้ายเงินสดจำนวนมาก ๆ โดยระบบจะช่วยให้ผู้โอนเงินและผู้รับเงินสามารถทำการโอนเงินข้ามธนาคารได้ทั่วประเทศ และในขณะนี้ยังสามารถให้บริการโอนเงินผ่านระบบเพื่อชำระภาษีอากรให้กรมศุลกากรได้ด้วย

ในกรณีของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ที่ยังจำเป็นต้องใช้เช็คในการชำระเงิน ระบบการหักบัญชีเช็คแบบอิเล็กทรอนิกส์ช่วยขยายพื้นที่ และเวลานำฝากเช็คของสาขาธนาคารพาณิชย์ในเขตสำนักหักบัญชีกรุงเทพมหานครและปริมณฑลให้กว้างขวางขึ้น ทำให้ลูกค้าเป็นจำนวนมากได้รับประโยชน์จากการขยายพื้นที่ให้บริการดังกล่าว

สำหรับลูกค้าธนาคารพาณิชย์ที่เคยฝากเรียกเก็บเงินตามเช็คข้ามเขตสำนักหักบัญชี เช่นเช็คต่างอำเภอหรือต่างจังหวัด ซึ่งเดิมเคยใช้เวลาในการเรียกเก็บเงิน 4-5 วันสำหรับเช็คภายในจังหวัดเดียวกัน ธนาคารได้ทะยอยปรับปรุงสำนักหักบัญชีจังหวัดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้เช็คต่างอำเภอสามารถเรียกเก็บได้ภายในวันเดียว ส่วนการเรียกเก็บเงินตามเช็คข้ามจังหวัดซึ่งเคยใช้เวลาไม่เกิน 15 วัน ธนาคารมีแผนที่จะดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาให้ลดลงเหลือไม่เกิน 6 วันทำการ และหากสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น Check Truncation มาใช้เพิ่มขึ้น ก็อาจสามารถลดระยะเวลาในการเรียกเก็บเงินตามเช็คลงได้อีก ทั้งนี้จะเป็นผลให้การหมุนเวียนของกระแสเงินรูดเร็วยิ่งขึ้น

2. ประโยชน์ต่อธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินในระบบ ระบบบาทเนต ระบบหักบัญชีเช็คแบบอิเล็กทรอนิกส์ และระบบ Media Clearing ที่ธนาคารได้พัฒนาขึ้น สามารถรองรับปริมาณธุรกรรมการโอนเงินระหว่างธนาคารและลูกค้าของธนาคารเป็นจำนวนมาก ได้ในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพของระบบธนาคารพาณิชย์ให้มีการปฏิบัติและการชำระดุลระหว่างธนาคารอย่างกระชับรัดกุมและประหยัดทั้งเวลา แรงงาน การควบคุมภายใน งานเอกสาร และการประมวลผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการ โอนชำระดุลเช็คเคลียร์ต่างจังหวัด ก็ สามารถโอนชำระดุลได้ที่ส่วนกลาง ซึ่งทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถบริหารเงิน เพื่อปรับปรุงสภาพคล่องของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ระบบการชำระเงินที่ธนาคาร ได้พัฒนาขึ้นจะช่วยลดต้นทุนที่เกี่ยวกับการดำเนินการด้านธนบัตร เช็ค และตราสารการเงินอื่น ๆ อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการผลิต การจัดการ การเก็บรักษา การขนย้าย การทำลาย และยังช่วยลด ความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการชำระเงินของประเทศให้เป็นสากล นอกจากนี้ยัง ช่วยให้ระบบการเงินมีความคล่องตัวและลดต้นทุนค่าเสียโอกาสต่าง ๆ โดยธนาคารพาณิชย์ สามารถโอนเงินเข้า-ออกระหว่างสำนักงานใหญ่และสาขาที่มีเงินฝากกับธนาคารแห่งประเทศไทย ในต่างจังหวัดได้ทันที และภายในปี 2541 กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง จะใช้ระบบบาทเนต ในการสั่งจ่ายเงินงบประมาณ ทำให้ส่วนราชการได้รับเงินงบประมาณอย่างรวดเร็วช่วยให้การ หมุนเวียนของเงินทุนในระบบเศรษฐกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากนวัตกรรมทางการเงินได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วและกว้างขวางจน ทำให้กฎระเบียบที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับความก้าวหน้าดังกล่าวได้ทัน ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกัน ผลประโยชน์ของประชาชนและผู้บริโภค ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ประสานงานกับภาค เอกชนและหน่วยงานของรัฐบาลเพื่อร่วมกันกำหนดแนวนโยบาย มาตรฐานและกฎระเบียบ ตลอดจน ปรับปรุงพัฒนากฎหมายและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นให้สามารถรองรับนวัตกรรมทาง การเงินใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ธนาคารแห่งประเทศไทย

22 พฤษภาคม 2541